

कादशां विवर्जयेत् ॥ ९० ॥ असकृज्जलपानाच्च सकृन्नाबूलभक्षणां ॥ उपवासो विनश्येत्तदिवा स्वप्नाय मेधुनान् ॥ ९१ ॥
 तैलं स्त्रीमधुमांसानि परान्नं कांश्च भोजनं ॥ पुनर्भुक्तिं दिवा सुप्तिं चादश्यामष्टवर्जयेत् ॥ ९२ ॥ गंगा विप्रकृशो वक्रि
 तुलशी खरा उभाजनं ॥ सनिर्माल्यानि चैतानि क्रियमानानि चामकृत् ॥ ९३ ॥ गंगायां निःसृतं त्रयोपुनर्गंगां न ग
 रुति ॥ गंगोऽमिति तत्तद्वा तं पीत्वा वां प्रायरां चरेत् ॥ ९४ ॥ अमेध्यपतितं यच्च वर्जनीयं च तत्पयः ॥ गंगोऽमि
 तियत्रो यैतत्रो यं मदिरा समं ॥ ९५ ॥ घृतश्राद्धेषु भुंजानाये विप्राग्राममाचका ॥ रसविक्रयरोशका वर्जनीया वि
 शेषतः ॥ ९६ ॥ आदौ विप्रांश्चिशौवांतेभ्य र्यने विकरे तथा ॥ पिंडान्दत्त्वा र्यपित्वा च विसर्जवाहसरांस्तथा ॥ आव
 मेच्छ्राद्धकर्ता च स्थानेष्टे ते शुभप्रसु ॥ ९७ ॥ पिंडासनेषु ये दर्भा ये दर्भा पितृ तर्पणो ॥ विकरेषु च ये दर्भाः वर्जनीया
 प्रयत्नतः ॥ ९८ ॥ समूलाग्नौ विगर्भो तु कृशौ दौ दक्षिणो करे ॥ सव्ये वैवतथा त्रीन्वै विभृयात्सर्वकर्मसु ॥ ९९ ॥
 कशः काशः स रोगं द्रो जवाडुर्वाथ वल्बजाः ॥ गो केशा मुंज कृन्दाश्च पूर्वाभावे परः परः ॥ १०० ॥ काशहस्तस्तु ना

सं
२

वामेकदाविधिधिसंकयाः॥ प्रायश्चित्तेन युज्येत उर्वाहस्तत्तथैव॥ २० ॥ अमाश्राद्धं गद्याश्राद्धं श्राद्धं वा परपक्षि
कं॥ विना दिनं न रात्र्यात्सद्यः किल्बिषमाप्नुयात्॥ २१ ॥ अपत्नीकप्रवासी वयस्य भार्यारजसुलाः॥ भामाश्राद्धं वि
जोदया कूडोदयात्सदैव हि॥ २२ ॥ आहारं मैथुनं निद्रा संध्या कालेषु वर्जयेत्॥ कर्म बाध्ययनं वा पितृधादानं प्रति
यहौ॥ २३ ॥ भुक्षमां संह्रियो हृन्नावालार्कसहस्रां दधिः॥ प्रभाते मैथुनं निद्रा सद्य प्रा रा हराणि षड्॥ २४ ॥ सद्यं
मांसं घृतं सद्यं वाला स्त्री क्षीर भोजनं॥ कुपोदक वटस्थया षडेते प्रा रा पोखकः॥ २५ ॥ पुष्प हस्ते पयो हस्ते तै
लाभ्यं गोजले तथा॥ भामीः कुर्वन्मत्स्यं कुर्वन्नुभौ नरकगामिनौ॥ २६ ॥ जपं तं जलमध्यस्थं दूरस्थं धनगर्वितं॥
अश्वारूढमजानं तं षड्विप्रान्ना निवादयेत्॥ २७ ॥ जपयत्तजलस्थं वसमित्युष्णकुशानलात्॥ उदपादार्घ्यभैक्षा
ज्यं वहंतं नाभिवादयेत्॥ २८ ॥ दृक्का वोरजः कन्या ब्राह्मरास्यं कुभोजनं॥ जीर्ण वस्त्रं वयोदयात्सदा तानरकं ब्र
जेत्॥ २९ ॥ अग्नेरपत्यं प्रथमं सुवर्णं भू वैष्णवी सूर्यसुता श्वगावः॥ लोकास्त्रयस्तेन भवंति दत्ताय कां वनं गां वमही

गुरुः
२

वदयात्॥ ३० ॥ जलदः सुखमाप्नोति श्रियमाप्नोति वानरः॥ भूमिदो भूमिपालश्च स्विदत्तां वृलदो भवेत्॥ ३१ ॥ यज्ञोप
वीतं यजनं रुद्रोपानहमेव व॥ स्वल्पदानाद्यकौंतेय पुराणसंख्यानविद्यते॥ ३२ ॥ शालग्रामशिलां कन्यां धेनुं पृथ्वी सर
स्वती॥ योदयात्सव्रजे त्वर्गे प्रतिग्राही तथैव व॥ ३३ ॥ मातुर्विक्रयिणां शस्त्रं वरं गोमांसं भक्षरां॥ न तु भागी रथी ती
रे किं विधानं प्रतिग्रहः॥ ३४ ॥ शनिभौमपि नेश्राद्धे कूटूष्ठी निरं सके॥ वस्त्राणां क्षारसंयोगादहत्या सप्तमं कुलं॥ ३५
केशश्मश्रुनखस्त्रावशव्याधामैकपाणिना॥ तिष्ठंयानैरजकस्थाने सप्तां वसुरया समं॥ ३६ ॥ पादेन घटमुत्थाप्य भा
जने क्रियते जलं॥ तज्जलं सुरया तुल्यं पंगवैः भुवि भवेत्॥ ३७ ॥ आसने पादमारोप्य विवस्त्रकृत भोजनं॥ खादेदास्या विद
ग्धानं तुल्यं गोमांसं भक्षरां॥ ३८ ॥ करे कर्पट के वैव पाषाणौ तास्रभाजने॥ अश्वत्थ वट परोषि भुक्त्वा वांशयरां वरेत्॥ ३९ ॥
आसनं वसनं शय्या जायापत्यकमंडलुः॥ भुवि न्यात्मान एतानि न परस्यं कदाचन॥ ४० ॥ आसनं शयनं दानं ताव पंथास्त
रानिव॥ मारुता कर्कशा भुध्यंति स्त्रीणां वस्त्राणि भारतः॥ ४१ ॥ संमार्जनी रजो नाथ निर्गुडी लज्जं तथा॥ रात्रौ विल्वपला

संवकपितृविवर्जयेत् ॥ ४२ ॥ स्नानं संध्याजपो होमः स्वाध्यायो देवतार्चनं ॥ वैश्वदेवं तथा तिथ्यं नवमं पितृ तर्पणं ॥
 विनादर्भेरायासं ध्यायन्नदानं विनोदकं ॥ अंशस्यातं तु यज्ञं तत्सर्वं निष्फलं भवेत् ॥ ४४ ॥ अंगुल्यग्रेण मज्जन्तं यज्ञं
 प्रमेरुलंघनं ॥ उन्मनस्कं यज्ञं तत्सर्वं निष्फलं भवेत् ॥ ४५ ॥ अजागावो महिष्यश्च ब्राह्मणी च प्रसूतिका ॥ दशरा
 त्रेणाभ्युपतिभूमिष्वनवोदकं ॥ ४६ ॥ वत्सः प्रसवरो मेध्यः शकुनिः फलपातने ॥ स्त्रियः सुरतसंसर्गश्चामृगग्रह
 रोभुविः ॥ ४७ ॥ मक्षिका पिप्पली नारीभूमितो यज्ञताशनाः ॥ मार्जारी मुशली चैव आरुक्श्च सदाभुविः ॥ ४८ ॥
 अन्यथा ॥ मक्षिका पतती च समाजारी ब्रह्मविंदवः ॥ बालकानां मुखं वै वनदोषो मनुरवती ॥ ४९ ॥ अष्टाणामकृ
 तं भूदं स्वमिकुर्वंति ब्राह्मणाः ॥ भूदश्च नरकं याति ब्राह्मणास्तदनंतरं ॥ ५० ॥ वेदाक्षरविवारेण ब्राह्मणी गमने
 नव ॥ कपिलाक्षीरपासेन त्रिभिः भूदो विनश्यति ॥ ५१ ॥ प्रथमे प्रहरे तोयं देयं पुत्रो सुधोपमं ॥ द्वितीये तु पयस्तुल्य
 तृतीये जलमुच्यते ॥ चतुर्थे विषतुल्यस्यातः पितुः प्रातः समावरेत् ॥ ५२ ॥ एकादशी व्रतं प्राप्य पितुः संवत्सरं भ

गुरुः
३

सगोत्राणां योयः कन्यां सवर्तीणां ॥ — — स्नानतुल्योपि विष्णुश्चांशुः प्रातः वरेत् ॥ ५३ ॥ वर्मकारी नटी म्लेच्छी रजकी चामरी
 भरी ॥ आसां वगमनं गत्वा वरेत् प्रातः प्रातः वरेत् ॥ ५०० ॥ कुड्ये मथे तथा तोर्थे नावके गजपृष्ठके ॥ खादन्नं कृत्वा गोभूमिं स्पर्शदो
 षो न विद्यते ॥ १ ॥ गुर्वादिष्वेगुरौ शुक्रे सिंहे नष्टमलिल्लुवे ॥ यामायत हरे सुप्ते सर्वकर्म विवर्जयेत् ॥ २ ॥ तीर्थे विवाहे यात्रा
 यां संग्रामे राजविह्वले ॥ नगरग्रसदाहे पुष्ट्युष्ट्युष्टे न दोषहि ॥ ३ ॥ भक्षामक्षे तथा पेये वा व्यावायेत धानं ते ॥ अस्मिन्
 काले न दोषस्यास्तथा वन्नोपनीयते ॥ ४ ॥ मयमूत्रपुरीषाणां भक्ष्यते नास्ति कश्चन ॥ दोषो न बाले पवादे कृद्धं पित्रोः सुहृ
 रोः ॥ ५ ॥ गंगायां पिंडदानेन जीवितस्य पितृवसः ॥ त्रिभिः पुत्रस्य पुत्रत्वं क्षयाद्देभूरिभोजनं ॥ ६ ॥ भूदराणां भाजने भुक्त्वा
 ब्राह्मणास्तु विशेषतः ॥ उद्योष्य रजनीमेकां पंचगव्येन मुष्यति ॥ ७ ॥ स्नानं कृत्वा विजः कश्चित्पुष्पं त्रोटयते यदि ॥ देवतातन
 गृह्णति मस्मीभवति काष्ठवत् ॥ ८ ॥ विधवा नां वनारीणां यतीनां वस्त्रवारिणां ॥ वतुर्भिरासिषं ज्ञेयं तां वृत्तादि वतुष्वयम् ॥
 भूदानं भूदसंपर्कं भूदौ वसहायनं ॥ भूदयानकमः कश्चित्स्वर्गादपि निवर्तते ॥ ११० ॥ कुशमूले पितो वृत्ता कुशमधे ज

नादनः ॥ कृशाग्रेशंकरं विद्यात्रयो देवाः कृशोत्थितः ॥ ११ ॥ पराशरः ॥ कामं मांसं तथा भौंडस्नेहश्च फलसंभवाः ॥ स्नेहभांडस्थिता
 दूष्यानि कांताः भुजयः स्मृताः ॥ १२ ॥ आमिषं सर्वमांसा निरामठं वा मिषं विदुः ॥ एकैकमा मिषं ते यं तां वृत्तादि वतुष्यं ॥ १३ ॥
 विधवानां हि नारीणां यतीनां ब्रह्मचारिणां ॥ सुगंधलेपनं तैलं भस्मानि परिवर्जयेत् ॥ १४ ॥ गोमूत्रं हि गवां क्षीरं दधिसर्पिः
 कृशोदकं ॥ आतिथूतं समं प्रोक्तं महापातकनाशनम् ॥ १५ ॥ पंचगव्यं विवेदि प्रः क्षत्रियः क्षीरसिधारयेत् ॥ वैश्यश्च मार्ज
 ये जात्रं भूः शुद्धे दर्शनात् ॥ १६ ॥ अमृतं ब्राह्मणस्यान्नं क्षत्रियस्य मधु स्मृतम् ॥ दुग्धं तु त्यक्तुं वैश्यस्य भूः स्मृतं धिरोपमम्
 आपस्तम्बः ॥ आमाम्नं हि यतं क्षीरं धान्यं लवणं मेव च ॥ गुडमांसं संग्राह्यं निवृत्तेनापि भूः ॥ १७ ॥ करः प्रोक्तं तिगात्रा
 रितास्नानवस्त्रेण प्रोक्षति ॥ श्वानोच्छिष्टं समं गात्रं पुनः स्नानेन भुज्यति ॥ १८ ॥ विना धौ तेने वस्त्रेण भुंक्ते वबालरागो यपि
 देवानां पूजनं वैवभस्मी भवति काष्ठवत् ॥ १९ ॥ तैलाभ्यंगे मृते धूम्रेशौरेव मैथुने तथा ॥ नावत्पुमांश्च वांडो लोया
 वत्स्नानं समाचरेत् ॥ २० ॥ कृष्णारांडं कुदयेनारी दीपनिर्वापकः पुमान् ॥ अविरेणौ वकालेन वंशखेप फलं लभेत् ॥

गुरुः
 ६

अजारजः खररजस्तथा संमार्जनीरजः ॥ रजत्रयं हि कौंतेय हतिप्रपञ्चराकृतं ॥ २४ ॥ स्वेदतं भो धर्मो मां वस्त्रं भंगोऽथ वे
 पथुः ॥ वैषर्पमश्रुपतनं कामः सप्तविधस्ततः ॥ २५ ॥ तीर्थेषु विदुः के पापं दिव्यं केऽमृतसूतके ॥ प्रसूतिका मखे जापं म
 नादो हरिवासरे ॥ २६ ॥ न विश्वेत् कपिलं शूद्रं न विश्वेत् स्नातलो द्विजं ॥ न विश्वेत् सेत्कालसर्पे सिद्धमन्नं न विश्वेत् सेत् ॥ २७ ॥
 शंखे मासे यथा स्नेहो दद्यात् ॥ यात्रायां पथि देये वमहाशको न दीयते ॥ २८ ॥ सूत्रे पुरीषे भुक्तांते वीर्यं
 स गेति धैवत् ॥ वतुषड्व्यगंडूषैः पुरुषभुक्तिमाप्नुयात् ॥ २९ ॥ मृन्मये गोमये वैवलता घाता पिप्यते ॥ अग्निदग्धे लोहव
 दे सप्ताशं परिवर्जयेत् ॥ ३० ॥ जलं पथि ॥ अतं त्याज्यमन्नं यजुः समंतथा ॥ तुलस्य गतिं किंवा निगां वारि न दुष्यति ॥ ३१ ॥
 मयि पितं पुष्यं स जेत्पथि तं जलं ॥ न तज्जेत् कृवीता ये तुलसी विल्वपंकजं ॥ ३२ ॥ तुलसी दशरात्रेण पंचरात्रे
 ॥ पंकजं सप्तरात्रेण न संख्यात्ता कृवीत जले ॥ ३३ ॥ अन्यत्र ॥ पंचाहा तुलसी त्याज्या मृहा दित्व दलं तथा ॥ गं
 दमाहाक्षं शाहं चंकजं त्यजेत् ॥ ३४ ॥ पर्यामूले वसे द्रुक्षा पर्याये वसते शिवः ॥ पर्यामध्वे वशे द्रुक्षा

मक्षयेत् ॥ ३५ ॥ परां मूलवसेद्याधी परां ये पापसंभवं ॥ शुक्लपरो हरे दायुः शिरावुच्चिविनाशिनी ॥ ३६ ॥
 धकः कार्यमध्याक्रे वापिमानुषः ॥ अपराक्रे चैत्रिकः कालस्सायाक्रे राक्षसः स्मृतः ॥ ३७ ॥ अष्टसूर्यग्रहे वापि मृतः
 कर्मरिणः ॥ महातीर्थे वसं प्राप्ते क्षतदोषो न विद्यते ॥ ३८ ॥ सूत्रोच्चारं विदुस्तर्गं दिवा कुर्यात् ॥ उदयमुखः ॥ दक्षिणाभिमुखः
 ॥ ३९ ॥ नारायणभयोश्च तथा दिवा ॥ ४० ॥ नाथकालेन वा काशेन च देवालयदिषु ॥ नैकवस्त्रेऽभ्यर्चनीत निरास्वप्नां भूयः ॥
 ॥ ४० ॥ देवालयेन पागारे यज्ञभूमौ जले तथा ॥ एते स्थाने न भुंजीयाद्वा स्रोतः वृक्षहा भवेत् ॥ ४१ ॥ वृक्षारोहे रालोहं
 न विद्युत्वाता विषादिभिः ॥ दंतिभिर्न स्विभिर्वापि मृतः शौचविभिर्दिनैः ॥ ४२ ॥ दंतधावनं तांबूलस्निग्धत्नानमभोजनं
 न ॥ रन्ध्रौ घृधि परान्नं च श्राद्धकृत्सप्तवर्जयेत् ॥ ४३ ॥ आपकाले गतेऽधीमान् सौवासौ वं न चेतयेत् ॥ व्याधितो जीवसं दे
 हे सामर्थ्यं धर्ममाचरेत् ॥ ४४ ॥ स्वदासनसमायुक्तो जलं पिबति यो धिजः ॥ मद्यपानसमं तोये मन्त्रं गोमांसभक्षराम्
 उर्ध्वमुखैर्यत्रिलकं यत्रिलकं दक्षिणामुखे ॥ आदर्शयेत् यत्रिलकं तत्रिलकं निष्फलं भवेत् ॥ ४५ ॥ दौकशो दक्षिणो

॥ ४६ ॥ दक्षिणो वा मेतथा सने ॥ प्रथमतिलकं कुर्यात्पश्चात्कर्मसमारभेत् ॥ ४७ ॥ ईक्षुदरां पयोमूलं जलं च फलमौषधं ॥ एत
 उक्तानि च त्रयास्तान्नानोदकक्रिया ॥ ४८ ॥ विनोदकं न यत्पुष्पं यत्पुष्पं रा राविना ॥ तत्पुष्पं फलवद्रासं पाकदोषो न
 विद्यते ॥ ४९ ॥ मन्त्रं मन्त्रं वुसंयोगात्पिष्टं लवणमेव वा ॥ जलं मन्त्रमयं संयोगात्फलं त्रितययोगतः ॥ ५० ॥ प्राक्छिरः शयने वि
 द्यात्कीर्तिमायुश्च दक्षिणो ॥ पश्चिमेष्ववलाविता हानि मृत्युस्तथोत्तरे ॥ ५१ ॥ द्यौर्मूलं क्षिपेत्प्रादौ वस्त्रमूलं पिबेज्जलं ॥ शास्त्र
 पूर्ववदेव सप्तमन्त्रं पूतं समाचरेत् ॥ ५२ ॥ एकाक्षरप्रदातारं योगं वाभिनिंदति ॥ त्वानयो निशतंगत्वा वा डाले हिंस्रजायते ॥
 त्रिनेत्रोऽपि गण्डे दुग्धे सर्पिशक्रपुमोदके ॥ गोदोहने चर्मयुटे न दोषो मरुतव वीतः ॥ ५३ ॥ यतिभ्यः कां वनं दद्यात्तांबूलं वृक्ष
 चारिणोऽदौरेभ्योऽप्यभयं दत्त्वा सदा तानरकं व्रजेत् ॥ ५४ ॥ गोस्तनी तालविजया ह्यपि तज्जात्रसंभवं ॥ मधुपुष्पोर्विजा
 नीयात्पुष्पनिर्मयं वक्रुस्मृतं ॥ ५५ ॥ दशस्नानसमं वक्रोदशवक्रो समो ध्वजः ॥ दशध्वजसमावेश्या दशवेश्या समो नृपः ॥
 ॥ ५६ ॥ पत्रं पुष्पं फलं तोयं मन्त्रादीनौषधं वयेत् ॥ ईश्वरेणार्पितं भुक्ते तुल्यं गोमांसभक्षरां ॥ ५७ ॥ गोकर्तृकृतहो न मा

सं

षमात्रं जलं पिबेत् ॥ तज्जलादधिकं प्राश्य पुरा पानसंभवेत् ॥ ५२ ॥ कृशवारिविना येन संधकारे पुवंदिता ॥ न ददाति फलं सम्यक् संध्यां ध्यावधूरिव ॥ ५० ॥ स्नतके मृतके वै वयं ह रो वंद सूर्ययो ॥ द्वाया कुंजरकस्यान्मं भुक्ता वां प्रायरां वरेत् ॥ ५१ ॥ अभ्यंगादिविवाहे पुयत्ते पुवरणी कृतः ॥ आमंत्रणो तथा विप्रसूतकं न विधीयते ॥ ५२ ॥ लोष्टं काष्ठं तृणां परीक्षितं ॥ ओषधं तैलमजिनं शुद्धमन्नं वनित्यशः ॥ ५३ ॥ आशौचीनां मद्यक्राहं स्वयं पुरा पंचमूल्यजं ॥ स्नतके मृतके वै व सर्ववर्तो ष्य विधिः ॥ ५४ ॥ व्यासः ॥ गंगयां विहाता शुविजा सुतर्धे वयः ॥ मुंडनं वोपवासं च वर्जयेच्च सदा बुधः ॥ ५५ ॥ गंगायां भास्करे क्षेत्रे माता पित्रोर्गुरुर्मते ॥ आधाने सोमपाने च मुंडनं सप्तमुस्मते ॥ ५६ ॥ सितासितजले स्नानं मुंडनं वै व मुख्यते ॥ अन्यच्च कारणां देवनरो भवति पातकी ॥ ५७ ॥ गंगायां कृत्वा मोक्षे वाराणां स्नानं स्थले ॥ जले स्थले वांतरिक्षे गंगासागरसंगमे ॥ ५८ ॥ सौवायमनुशेषं वनिर्मल्यं वोपवर्षणं ॥ वस्त्रस्यागमथायातं शरणां च तथारतिः ॥ ५९ ॥ अन्यतीर्थरतिं वै व वान्यतीर्थं प्रसंगं ॥ गात्रसंमार्जनं कीडाप्रतिग्रह

७५
८

परोचकं ॥ १०० ॥ गंगातीर्थजलं प्राप्य त्रयोदश विवर्जयेत् ॥ दिवा विभीतकच्छाया रात्रौ वा श्वस्य कस्य वा ॥ १०१ ॥ उभयोः स्नानं हति पुरा पुरा कृतं ॥ लवरो न समाक्षीरं मत्सेनोच्छिद्य भोजनं ॥ १०२ ॥ तोयं रजकतीर्थे पुमृतानं सुरासमं ॥ श्यांतु जानारी स्नानं वज्ररुते यदि ॥ सप्तजन्म भवेदंध्यायै ध्वं वविशेषतः ॥ १०३ ॥ अन्यथा ॥ रोहिणी गुरु पुनर्वसु भर्ति नववस्त्रभूषणं ॥ सानुयोषितं वलं सते पतिं स्नानमावरति वारुणोपिया ॥ १०४ ॥ संध्याहीने भुविर्नित्यं कर्मसु ॥ इह जन्मनि भूत्वं मृतत्वा नो भिजायते ॥ १०५ ॥ एकादश्यामर्कदिने संक्रांतिश्च यदा भवेत् ॥ उपोष्यात्पुनर्वाग्दही ॥ १०६ ॥ रोहिणी सहिता वै व विद्वहिः समुपोषितः ॥ वियोगो पारतां कुरुर्मन्यो ब्रह्मवादिनः ॥ १०७ ॥ यदियामदयादवाकं तिथिभाते वपारतां ॥ यदियामदयादूर्ध्वं प्रांतरे वहि पारतां ॥ १०८ ॥ आभाकासितपक्षे तु मैत्रश्रवणारे वति ॥ संगमे न हि भोक्तव्यं द्वादशां द्वादशी हरे ॥ तिथ्या र्क्षया यदा कुरे सो न क्षत्रांतमवाप्य व ॥ अर्द्धरात्रे धवा कुर्या

त्पारगांत्वपरेहनिं॥ ८१ ॥ व्यासः॥ सत्येनवसुतेयात्रेतायांमैत्रमेवव॥ वापरेरेवतीसेयाकलौश्रवणमुच्यते॥ ८२ ॥
 वितामेकां समास्तुमयतेयदिदंयति॥ पाकमेकत्रकुर्वीतपिंडं दद्यात्पृथक्पृथक्॥ ८३ ॥ चतुर्विंशतिविंशत्यष्टोदश
 द्वादशस्तथा॥ दशैकादशकश्चाष्टौकुलमेकोत्तरंशतं॥ ८४ ॥ पितामातावभार्यावदुहिताभगिनीतथा॥ पितृश्च
 मातृश्चभगिनीसप्तगोत्राप्रकीर्तिताः॥ ८५ ॥ भद्रायां देनकर्तव्येभावणीकालानीतथा॥ श्रावणीनृपहन्तिः स्यात्तृण
 कालानी॥ ८६ ॥ शालग्रामशिलायेषुयः श्राद्धं कुरुतेनरः॥ पितरस्तस्यतिष्ठन्ति तृप्ताः कल्पसंतदिवि॥ ८७ ॥
 तेनतो येनयस्यापयतिकेशवं॥ विंदुमात्रेण द्वादश्यांकुलानां तारयेत्तं॥ ८८ ॥ शिवावशिखदुर्गावदुर्गावै
 नानागपूजावद्व्याकर्तव्याप्रथमेहनि॥ ८९ ॥ एकादश्याष्टमीषष्ठीशुक्लावैवचतुर्दशी॥ एताः परपु
 ष्परापूर्वेण संयुताः॥ ९० ॥ वाराहवृक्षातथाषष्ठीमुनिवृक्षातथाष्टमी॥ दशम्येकादशीवृक्षाहन्तिपुण्यं पु
 ष्पति॥ ९१ ॥ चंद्राएकारवौ सप्ततिस्रो दद्याद्गणेश्वरे॥ विष्णोवत्वारिदेयानि शिवस्यार्धप्रदक्षिणां॥ ९२ ॥ भानौ भौ

मेत्रयोदश्यां नंदामृगुमया सुव॥ पिंडदानं नृपात्मानं न कुर्यान्निलतर्प्यतां॥ ९३ ॥ तदेस्मिन्निपटे वस्त्रे रोमकूपे पुयेति
 ला॥ तेतिलाः कृमिसंभूतास्तंडुलं रुधिरौषमं॥ ९४ ॥ शयने वार्द्रपादेन भुक्षपादेन भोजनं॥ नोत्तरीयमधं कुर्यादार्तिव
 सेदिवान्तथा॥ ९५ ॥ स्वयंसंयथितामालाभात्सद्यश्च वंदनं॥ आद्यतो माघसूयस्तशक्रम्यापि श्रियं हरेत्॥ ९६ ॥
 वालायशतभागेन तुलशीकाष्ठवंदनं॥ योददातिहरेर्मूर्ध्नि कुलं कोटिसमुद्धरेत्॥ ९७ ॥ तुलशीकाष्ठसंभूतामालां
 योधारयेद्विजः॥ श्रुविर्वाप्यश्रुविर्वापी ब्रह्मभूयान्न संशयः॥ ९८ ॥ दक्षस्य दुहिता वैवविश्वरूपामहातपाः॥ त
 स्याः पुत्रा समाख्याता विश्वेदेवास्त्रयोदशः॥ ९९ ॥ ईश्वि श्राद्धे कतुर्दशो वसुसत्यं वनां दिके॥ पुरुरवा मार्द्रवश्च य
 र्वतो वउदाहृताः॥ १०० ॥ कालकाष्ठावनवान्ने कामे वैलोवनस्तथा॥ नैमित्तिकः श्रुविर्वात्रौ वै कालकस्य पिंडके॥ १०१ ॥
 गणानं गणिकानं वयात्रानं वक्रयाचकं॥ नारिप्रथमं यभर्त्ति भूतावां ज्ञायगां वरेत्॥ १०२ ॥ यस्य वृत्तिश्च बौर्धे रा
 गौ भूमिस्वर्गाहारकः॥ स गोत्रभतेयस्तु स नरोगरा उच्यते॥ १०३ ॥ मृते भर्तृरियानारिगृप्ते वक्रुते रतिं॥ गभर्त्ति

समुं
१०

तुभ्रावयेथावसानारीगणिकास्मृताः॥ ४ ॥ वारावेदान्तसंस्पर्शागृहिणीमुनिपंचका॥ सशल्यायं वपं वासं घडपं वा
सानुवेदिका॥ ५ ॥ स्पर्शानुसुतनाशायधननाशानुगृहिणी॥ शसल्यानिष्कलंधर्मेवधेतुनरकंबुजेत॥ ६ ॥ पूर्वज्ञ
बोक्षोन्नर्द्धिकारीधनवोत्तरेज्ञवः॥ पश्चिमेधननाशायमृत्युदोदक्षिशोभनः॥ ७ ॥ ऐशान्यांदेवनिलयमानेयांव
महानसे॥ पारस्करंतुनैर्जत्पांवायव्यांगोष्ठमंदिरं॥ ८ ॥ मानंहंतिगुरौक्षौरंशुक्रेशुक्रंरवोधनं॥ आयुरंगारके
हंतिसर्वहंतिशनैश्चरो॥ ९ ॥ सोमआशुर्वहिकरोबुधेबुधधनप्रदा॥ एतत्कथितंमुनिश्रेष्ठेजगतांमुखहेतवे॥ १०
षष्ठीषुतैलपलमष्टमीषुक्षौरक्रियावैववतुर्दशीषु॥ स्त्रीसेवनंनष्टकलामुपुंसांमायुक्षयार्थंमुनयोवदति॥
॥ ११ ॥ मद्यंमद्यंयवैववत्रयंवयतुष्टयं॥ अनपातिंगकुस्कुंदपुराणीष्टादशौवहि॥ १२ ॥ गोमूत्रंगोमयं
क्षीरंदधिसर्पिकुशोदकं॥ निर्दिष्टं पंगवगयंतुपवित्रंकायशोधनं॥ १३ ॥ मूत्रंजनीलवर्णीयाः कृष्णागोम
यमुच्यते॥ ययश्चताम्रवर्णीयाः कृष्णागोमयमुच्यते॥ १४ ॥ कपिलायाद्यतंशाल्यंमहापातकनाशनं॥ अला

गुरुः
१०

मेसर्ववर्णानांकपिलेकाप्रशस्यते॥ १५ ॥ मूत्रस्यैकपलंदद्यात्तद्वर्णंगोमयस्मृतं॥ क्षीरंसप्तपलंदद्यादधिल्लिप
लमुच्यते॥ १६ ॥ आज्यस्यैकपलंदद्यात्पलमेकं कुशोदकं॥ विधिवत्सर्वदेयं स्यादात्मनःशुद्धिमिक्षता॥ १७ ॥
शंखवक्रधरंविष्कंदिभुजंभीतवाससं॥ प्रारंभेकर्मणांपूर्वपुंडरीकाक्षस्मरेत्सुधीः॥ १८ ॥ मलिनःसर्वमासा
नांमलमासमुच्यते॥ नकुर्यात्सर्वकर्माणिपत्कारजगृहंनरः॥ १९ ॥ ब्रह्मकुंडेनरस्मात्वागत्वा राजगृहंवनं
श्राद्धकृत्यांडवः प्राच्यांकुलकोटिसमुद्धरेत्॥ २० ॥ कीकटेपुगयापुराणांपुराणंराजगृहंवनं॥ यवनस्याश्रमं
पुराणंनदीपुराणंपुनःपुनः॥ २१ ॥ अग्निहोत्रंगवालंवसन्मासंपलपैतृकं॥ देवरेणसुतोत्पत्तिकलौपंववि
वर्जयेत्॥ २२ ॥ नारिकेररसंकांस्पेलोहपात्रेस्थितंमधुः॥ गव्यंवताम्रपात्रस्थंमद्यतुल्यंघृतंविना॥ २३ ॥
वदनंयैशवंमांसंगोशुघ्णंदधिसर्पिणी॥ मधुकंमधुपुष्पवनकुर्यात्ताम्रभाजने॥ २४ ॥ पिंडदानेतथादोह
पाकैवपरिवेषणे॥ यतिभोजनकालेयताम्रगव्यंवदुष्यति॥ २५ ॥ नवेदरास्त्रंप्रतिघोजयंतिस्वाहास्वः

स ७
११

धात्विति विवर्जितानि ॥ न विप्रपादो दक कर्म मानिश्मशान गृहाणि तस्य ॥ २६ ॥ विवर्जितमलसहस्राणि हंति मल
सतानि च ॥ संवत्सरकृतं पापं घट्टयतोक्त विमुच्यते ॥ २७ ॥ एकैकमंजलिं देवान् दौ दौ वसनकादयः ॥ अहंति पि
तरस्त्रीस्त्रीस्त्रियश्चैकैकमंजलिं ॥ २८ ॥ मंदारशिखरं दृष्ट्वा दृष्ट्वा वामधुसूदनं ॥ कामधेनुमुखं दृष्ट्वा पुनर्जन्म
निघते ॥ २९ ॥ विरूपगुह्योर्मध्ये मंदारो नाम धृतः ॥ तस्यारोहणमात्रेण नरो नाशयतीति भवेत् ॥ ३० ॥
उदितवयदासूर्यं दत्तं काष्ठं करोति यः ॥ स विता भक्षितस्तेन स घो गोमांसमक्षरां ॥ ३१ ॥ जीवितस्य पितृवस्य
सन्मते भूरिभोजने ॥ गयायां पिंडदानेन त्रिभिः पुत्रस्य पुत्रता ॥ ३२ ॥ समीपवप्रमारो न पिंडदद्याजया शिरे ॥
उद्धरेत्सप्तगोत्रारोकुलमेकोत्तरं शतं ॥ ३३ ॥ क्षिप्यत न जंभा भुजीवो निष्ठागुलिध्वनि ॥ गुरोरपि वकर्त्त
व्यामकृत्वा ब्रह्महमवेत् ॥ ३४ ॥ चंदनैतिलकं सत्पुष्पमिथा वतिलकं जलैः ॥ न हि सत्पुष्पविना शायसत्पुष्पफलदा
यकं ॥ ३५ ॥ आदित्यवंशवनि लो न लश्च यो मूर्धिरापो हृदयं मनश्च ॥ अहस्त्रिभिश्च उभे वसंधे धर्मस्य जा

उरुः
११

नाति नरस्य वृत्तिं ॥ ३६ ॥ त्वमग्नि सर्वदेवानां दहत्येव हि पावकः ॥ सदा यो दहनं तस्य निर्दोषसीतलं भवेत् ॥ ३७ ॥
अभुक्ता यदि वा भुक्ता रात्रौ वा यदि वा दिवा ॥ न कालनियमं कश्चित् गंगां प्राप्य सूरिहरां ॥ ३८ ॥ नाशतेः पूजयेद्दि
क्कनतुलस्या गरोश्चरो ॥ दूर्वायानां च ये देवीन केतव्यामहेश्वरं ॥ ३९ ॥ गृहे लिंगद्वयं नार्थं गरोश्च त्रयमेव वा ॥ शक्ति
त्रयं तथा शंखं पद्मादि दशकां कितं ॥ ४० ॥ देवकैदारकायास्तु शालग्रामशिलाद्वयं ॥ विष्णोर्हिन पूज्यं ॥ त्रधा स
र्यद्वयं बुधैः ॥ ४१ ॥ पूजने विघ्नमाप्नोति तस्मादेतन्म पूजयेत् ॥ शालग्रामत्रयं नैव तदेवलभते फलम् ॥ ४२ ॥ यथा सुप
तितं शक्रतैलविंडुर्विशर्पति ॥ एवं भूमि कृतदानं शस्ये ब्राह्मणरोहति ॥ ४३ ॥ दंतिनः पंचलक्षारो दशलक्षारो
वाजिनः ॥ गावः कोटि सहस्राणि भूमिदानं वयंगुलं ॥ ४४ ॥ शंखो भद्रासनं वस्त्रगजाश्च रथवाहिनी ॥ भूमिदा
नपुरारास्य फलं स्वर्गं पुरंदरं ॥ ४५ ॥ एकादशादि गृहीयाच्छतं पंचादिताम्रकं ॥ ब्रती स्नात्वा विधानं ताम्रं मध्याह्ने च त
था पुनः ॥ ४६ ॥ मृजो मयकुशैः स्नानं देवादीनां वतपरां ॥ पूजाविधि विरोधश्च दिने धेवयपंचमा ॥ ४७ ॥ प्रथमे दिवसे

स. ७
१२

यत्रैः हरः पादौ प्रपूजयेत् ॥ द्वितीये विल्वपत्रैस्तज्जानुनीय पूजयेद्द्वारो ॥ ४८ ॥ तृतीये तु लशीपत्रैः नाभिमर्धे वतुर्थ को ॥ जाति
पुष्पाभिः त्वं श्रीं भालती कुशमैश्चिरः ॥ ४९ ॥ एकादश्यामथाभ्यर्च्य मंत्रं देत गोमयं पिवेत् ॥ द्वादश्यां वगवां मूत्रं त्रयो
दश्यां पयः पिवेत् ॥ ५० ॥ वतुर्दश्यां घृतं प्रास्य पूर्यायां तु तथा दधिः ॥ पंचम्यां पिनिदे स्त्रेयं विधिवत्मान पूजयेत् ॥ ५१
सप्तम्यां यशुवयी गंगे पाय महात्मने ॥ भीष्माय नंददाभ्यर्च्य माज्जन्म वसुधारिणे ॥ ५२ ॥ वसुनाम वताराय शतनो
रात्मजाय च ॥ अनपत्याय भीष्माय सोमवंशो ज्ञाय च ॥ ५३ ॥ वैष्णवाय पादगोत्राय साकृतिप्रवराय च ॥ अनपत्या
य भीष्माय सोमवंशो ज्ञाय च ॥ ५४ ॥ वैष्णवाय पादगोत्राय तस्मै दद्यां जलांजली ॥ ५५ ॥ धातुपूजा ॥ विष्णोर्निष्ठा
वता जाता विश्वधातु प्रकीर्तिता ॥ भवेत्प्रोष्ठपदे मासि जयति नाम संस्मृते ॥ ५६ ॥ रोहिणी सहिता कृत्स्ने मासि भा
द्रपदे भवेत् ॥ अर्द्धरात्रादधश्चोर्ध्वं कलया पियदा भवेत् ॥ ५७ ॥ महापुरुष तमः काली जयं त्पारम्यो हि संस्मृतः ॥
तदुषोषितो येनापि श्रिया युक्तो भवेत्सदा ॥ ५८ ॥ कलाप्येकादशी यत्र परतो द्वादशी भवेत् ॥ तत्र क्रतुशतं पुराणं

गुरुः
१२

त्रयोदश्यां वपारो ॥ ५९ ॥ गजार्थौ वतुलाख्या वपुर्ध्वी शय्या तथैव च ॥ जन्ममेत शतं गावो दानमेतस्य कीर्तितः ॥ ६० ॥
मिति ब्रह्म वैवर्ते ॥ तीर्थयात्रा तमो होमं स्नानं संस्मरणं रात्रा ॥ भोजनं शयनं वापि न कुर्यात्तिलकं विना ॥ ६१ ॥ ब्राह्मणं स्म
तु मायातः सह गच्छतु देवतु ॥ पितरः सह गच्छन्ति मुनयः सनकादयः ॥ ६२ ॥ करानीतं घटानीतं स्वयमेव हि पूजनं ॥ एरंडप
त्रं संयुक्तं पूजनं निःफलं भवेत् ॥ ६३ ॥ एकपत्रेणादधैराग्रं धियुक्तैर्न वा पुनः ॥ आवमेवोद्विजो मोहाय धोऽस्ति तथैव
च ॥ ६४ ॥ कामहस्ताधितो दर्भा दक्षिणे नोदकं पिवेत् ॥ उरापानसमं तोयं मज्जराह प्रजापतिः ॥ ६५ ॥ शिवभास्करमग्निवके
रावं कोशिकीमपि ॥ मनसा स्पृश संजातिवत्सलोकमहमतिः ॥ ६६ ॥ स्नानहीनो नरः पापः स्नानं हि अभुविः सदा ॥ स्नाना
शीनरकं गत्वा भूकरो जायते क्रवं ॥ ६७ ॥ कृष्णाजीनं द्विजामंत्रं ब्राह्मणाह विरचयः ॥ अजतया मान्येतानि निषोऽपानि
पुनः पुनः ॥ ६८ ॥ एष संसारकूपश्च जलदुःखमनेकसः ॥ तत्र मग्नात्ममुद्धर्तुं धर्मो रजुं समो मतः ॥ ६९ ॥ धर्माकुर्वौ क

सं
१२

कुलेजन्मशरीरंरोगवर्जितं॥विवेकविनयोयोगाधर्मादेवभवन्ति॥६२॥धर्मेसाहस्यतेव्याधिर्धर्मेसाहस्यतेग्रह॥धर्मेसा
हस्यतेशत्रुर्यतोधर्मस्ततोऽजय॥६३॥प्रातःस्नानेपितुःश्राद्धेग्रहोवन्द्यसूर्ययो॥सुरालेषसमन्तैलंघपोष्येपारसोदिने॥६४॥
अस्नातासिमलंभुंक्तेअजपीमूषशोणितं॥अकृत्वादृष्टमीभुंक्तेअदत्तविषमश्रुते॥६५॥अस्थ्यामंकेवलंभुंक्तेयःपव
त्पात्मकारणात्॥कृशाकाशायवाड्वीमुंजवेणंभवत्वजा॥६६॥सुवर्णरत्नतंताम्रदशदर्भाःप्रकीर्तिताः॥६७॥पथिद
र्भाश्विनादर्भापुष्करिणामंयत्तभूमिषु॥सरसासनपिंडेषुषड्कशापरित्यजेत्॥६८॥मौनेनभुज्यतेविप्राःसंयमेन
दृढव्रताः॥एकविंशतिगोत्राणितारयेन्नरकार्णवान्॥६९॥जपेहोमेवसंध्यायांक्षयेमूत्रपुरीषयो॥मिक्षाटनेभोज
नेवसप्तधेतेषुमौनवान्॥७०॥नखकंठकरकैश्चमृत्तिकाभितथाश्रवं॥अंकेवालेखनेभूमौशकृत्पापिहरेष्ट्रियं॥७१॥
आप्राशनेविशतियोव्यजनोपवेशीपूरोघटेभिपतियःकरसंवृजेषु॥भाष्टेविलोकयतिवन्द्यसंवनुर्ध्यावायत्वमेतिय

शुः
१३

दिशकसमोनरःस्यात्॥७२॥नित्यंछेदतृणानांभुविनखलित्वितंगादयोःपादशौवंदंतानामल्पशौवंवशनमलिनतारु
क्षतामूर्खजानां॥देहानांसंयमोनोपरगृहशयनंयासहसापिरेकः॥स्वांगीपीठेयवाद्येहरतिधनपतेःकेशवस्यापिलक्ष्मी॥७३॥
वरंप्राणापरित्यागेःशिरसोवापिकर्तनं॥नत्वसंपूज्यभुंजीतकेशवंकौशिकीशिवं॥७४॥देवतासुगुरौगोपुराज्ञाश्रुणो
षुव॥निपतव्यासदाक्रोधोवालवृक्षानुरेषुव॥७५॥अत्यामन्नेविनाशायद्यतिदूरेयनिष्कला॥सैवतामध्यभावेनराजव
ह्निगुरुस्त्रियः॥७६॥द्रव्यादेयंघृतयान्नंलवणां व्यंजनंदधिः॥अपकृत्नेहपक्वंवानैतंदेयाकदायन॥७७॥गंगाप्रवाह
मारभ्यावक्षसवतुष्टयं॥तत्रनारायणस्यामीनाम्यत्नामिकदायन॥७८॥तत्रदत्तंकृतंजपकोटिकोटिगुणंभवेत्॥तत्रन
प्रतिष्ठहीयात्प्राणैःकंठगतैरपि॥७९॥विक्रियातांनुगंगायांविक्रितस्यजनार्दनं॥जनार्दनंनुविक्रीतेविक्रितेभुवनत्रयं
कुरुक्षेत्रसमागंगायत्रकुत्रावगाहिताः॥तस्मादशगुणाप्रोक्तायत्रविंध्येनसंयुताः॥८०॥तस्मादशगुणाप्रोक्तागंगा

यमुनसंगमे॥ सहस्रगुणिता सापि भवेत्पश्चिमवाहिनी॥ ४८ ॥ दर्शनादेव साराजन्म हत्माप हरिणी॥ पश्चिमाभिमुखी गंगा
 कालिंघासहसंगता॥ हतिकल्पकृतं पापं समाधेन पदुर्लभा॥ ४९ ॥ काश्पादिपूर्वा यदि संतिलोके तासां हि मध्ये मथुरे वचना
 योजनमसौ जीवत मृत्युदाहै नृणां वतुर्द्धा विदधाति मुक्तिं॥ ५० ॥ गंगातीरसमुद्भूतो मृदं मूर्ध्नि विभर्ति यः॥ विभर्ति रूपसौ कस्य
 तमो नाशाय केवलं॥ ५१ ॥ शिवः॥ अने ध्यं मम निर्माल्यं पत्रं पुष्पं जलं फलं॥ वरगोपक संसर्गं सर्वं यति पवित्रतां॥ ५२ ॥ ब्रह्मगो
 पुवयेश्वराः त्रिषु ज्ञाति कुलेषु॥ वृक्षादिफलं पक्वं द्यू - द्य फलं तिते॥ ५३ ॥ न कालवक्रमुदिश्य शिरकृतं तित कस्य वित॥ काल
 स्य फलमे तावद्विपरीतार्थं दर्शनं॥ ५४ ॥ आशनस्थानं यो दद्यात्पुनश्च पश्येत्॥ सर्वेषां पापं यत्पार्प न गृह्णाति न
 राधमः॥ ५५ ॥ अस्माति यो भूतजनस्य तात्ना मिष्टान्नमेको रसगृभुवुक्तिः॥ दने कदा सै रपि वीक्ष्य मानो व्यक्तं हि हलो हल
 मेव भुंक्ते॥ ५६ ॥ अप्येकपं कृपातामाश्रीयाद्वा धवैः स्वजनैरपि॥ को हि ज्ञानाति किं कस्य प्ररुन्ध पातकं महत्॥ २५२ ॥

५४
 १४

उदकं वत्सरां भक्तद्वारं पथ्यास्तथैव व॥ एभिरंतरितं कृत्वा पक्तिरोषो न विद्यते॥ ५८ ॥ एकपंक्तौ स्थिता विप्रा उन्नमा धमन ध्य
 मा॥ मत्सना कृतमर्थादाः पक्तिरोषो न विद्यते॥ ५९ ॥ एकपंक्तु पविद्यानां पापानां सह भोजने॥ यथेको पितृभोजनेत्यात्र शेषमन्नं
 न भोजयेत्॥ ३०० ॥ भुंजाने पुत्रविप्रेषु यत्न मोहात्परित्यजेत्॥ भोजनै विप्रकर्ता सौ वृक्षघातिनो व्यते॥ ३०१ ॥ तिलकत्वं
 जलं क्षीरं दधि क्षौरं घृतानि च॥ न त्यजेदर्थदधानि शक्तं कं व कदाचन॥ २ ॥ बहूनां प्रेक्षमाणानां कस्मिन् बहवस्तथा॥ श्र
 म्यालये बहिर्गेहे देवांगारे तथैव व॥ ३ ॥ पिवतो यत्पते त्रयो भोजने मुखनिःसृतं॥ अभक्ष्यंतं न वेदन्तं भुक्त्वा वा प्रायसां
 यरेत्॥ ४ ॥ अश्रीयात्तन्मना भूत्वा पूर्वतु मधुरं सदा॥ लवणां ते तथा मध्ये कटु तिक्तादि कं तथा॥ ५ ॥ हस्तं प्रक्षाल्य गंडूयं
 यः पिवति विवक्षणा देवाश्चैव पितृंश्चापि आत्मनं वै व घातयेत्॥ ६ ॥ क्षत्रियश्चैव वृक्षस्थो वैश्यश्चैव वा पुनः॥ यः पिवे
 त्कपिलं क्षीरं न ततो न्यस्त पुराण भाक्॥ ७ ॥ अप्रजानां तु नारीणां नाश्रीयात्तातु तद्गृहे॥ मोहाद्यादि भुंजीत स पूय नरकं

उजेत् ॥ ८ ॥ अवलितस्य मुखं स्पृशः कृतस्य वडुर्मते ॥ स्वसुतान् वधा भुक्ते सुभुंते पृथिवीतले ॥ ९ ॥ वतुर्दश्यसीषसी अमा
वास्या वपरिमा ॥ पर्वारणे तानिराजेन्द्रावे संक्रांतिरेव वा ॥ १० ॥ देभार्जो पथिसेत्रो वामध्यकेन कृता कविः ॥ लग्नं तैवेव सा
शित्वं पंचानर्थास्वयं कृताः ॥ ११ ॥ शयने सोऽस्थिता वामाकामके लिङ्गायना ॥ सर्वेषु धर्मकार्येषु पत्नी तिष्ठति दक्षिणे ॥ १२
यस्य हस्ते वपादौ यमं न ध्वेव सुसंयमे ॥ विद्यातपश्च कीर्तिश्च सती र्थफलमश्नुते ॥ १३ ॥ मृत्तिका नां सहस्रं तु उदकानां श
ते न क ॥ नभश्च तिङ्गाराधारो भावो पहतवेतनः ॥ १४ ॥ नक्तं हविष्यान्मनोदनं व फलमिलाक्षीर्यथा वृजालः ॥ यत्पुं वग
व्यं यद्विवापि वायुः प्रशस्तमंत्रोत्तरमुत्तरं च ॥ १५ ॥ आत्मनो दिग्गुणी स्वाध्यावा वनवतिनारदः ॥ तत्र तै नक्तमित्याहुर्न न
क्तं निशि भोजनं ॥ १६ ॥ सर्वबंधानयंतीनां प्रसूयं या प्रयत्नतः ॥ गर्भाधारतपोषाभ्यां तनमाता गरीयसी ॥ १७ ॥
तिलधेनु गजो वाजी प्रेतान् नमजिनं मरिः ॥ सुरभिः सृजमाना वधोराः सप्त प्रतिग्रहाः ॥ १८ ॥ नैकश्राद्धदयं कुर्यान्नैका

हेतुर्पराधयं ॥ नैकवस्त्रेण भोक्तव्यं नैकः पंथानसावजेत् ॥ १९ ॥ वृथा तूहोदकं स्नानं वृथा जाप्यमवैदिकं ॥ वृथा तु श्रो
त्रिघोदा वं वृथा भोक्तुमसाक्षिकं ॥ २० ॥ शौवंतु द्विविधं प्रोक्तं वासुमभ्यंतरं तथा ॥ अशौवात्तु परवास्वगाद्याभ्यंतरं वरमा
पार्थिवेशिवलिङ्गे तु पावंतः परमानवः ॥ तावद्वर्षसहस्राणि रुडलोकं महीयते ॥ २१ ॥ गंगाप्रयागं कुरुनैमिषं पुष्क
रारितीर्थानि यानि भुवि शंतु हरेः प्रसादात् ॥ तिष्ठंतु तानि करपत्रपुटे मदीये प्रक्षालनाय वदनस्य निशामलस्य ॥ २२ ॥
पुरोधागराकोमं त्रीवैयश्वापि चतुर्थकः ॥ एते राजा सदा प्रेष्या कुरुक्षेत्रे घापितथास्त्रियः ॥ २३ ॥ असितेनां भसा स्नानं प
यस्नानं तथास्त्रियः ॥ एतद्वैः मानवाः पथ्यास्त्रिगंधमल्पैकभोजनं ॥ २४ ॥ आकाशः सुवयः सर्ववर्जश्चिवा मुधाकरं ॥ माती
रश्चैव दर्वीव वायुश्चैव सदा भुवि ॥ २५ ॥ संध्याहीने व्रतभ्रष्टे विप्रे वेदविवर्जिते ॥ दीयमानं रुदत्पन्नं किं मया दृष्टं कृतं क
तं ॥ २६ ॥ अंतरीक्षममंदं दृष्ट्वा शंखकं कितं द्वितं ॥ नगस्त्रियं वृषत्कीडां दृष्ट्वा वक्ष्मिर्नमिलयेत् ॥ २७ ॥ अश्वत्थे दीम
हीहती गवावावीजहारको ॥ षष्ठिवर्षसहस्राणि विद्यायां जायते कृमिः ॥ २८ ॥ स्वदत्तं परदत्तं वा यो हरे च वसुंध

समुं
१६

राम॥ सविद्यायां कृमीभूतापितृभिः सहपच्यते॥ ३०॥ नेष्टास्य ममादर्धागतिर्दिजवरस्यव॥ विदेशादागतादायुः क्षीयमेवप
रस्परं॥ ३१॥ आपनस्यप्रदानस्यकर्तव्यस्यवकर्मणा॥ सिद्धमः क्रियमाणास्यकालः पिवन्ति तद्रजः॥ ३२॥ यांशलोमासमक्रश्वेन्ना
वममकदावन॥ यदावमन्येन्मूलात्मारौरवनरकं वजेत्॥ ३३॥ दीर्घं गमनं द्वाहं रंटाववक्रभाषिणी॥ मूढमक्षरसंयुक्तं
हरतः परिवर्जयेत्॥ ३४॥ पुरोधोगराकोमं त्रीवैद्यश्चापिवतुर्थकः॥ दुष्टव्याघ्रानरुथायनिश्चयं श्रीयमिदृता॥ ३५॥
मृगांकष्टं गृहं स्यात्स्यधनं कष्टं हियोगिनां॥ रंजनामंदनं कष्टं राजा कष्टं पलायनं॥ ३६॥ कुलानामाकरैर्नास्ति मज्जला
नां वमारत॥ विद्यया तपसा वैवधनाद्या जायते कुलं॥ ३७॥ गजो मत्तो द्विजो मूर्खः॥ वृषभः कामपीडितः॥ मत्तः पूरग
ता राजा हरतः परिवर्जयेत्॥ ३८॥ सुतं न तैश्चतुर्भिश्च यो दद्यात्प्राप्तिना रूतं॥ दातातः फलमाप्नोति भोक्ता पापं
वजेत्तगम॥ ३९॥ प्रतापी न संतापान् समुह्यतो ज्ञाताशनः॥ राक्षः श्रियं वलं प्राणा न दध्या विनिवर्तते॥ ४०॥ यथा
वीजां कुटः सूक्ष्मप्रमत्तांताभिर्वर्जितः॥ फलप्रदो भवेत्कालतदध्वर्कः सुरसितः॥ ४१॥ निर्विघ्नोपि यथासर्पः कदाक्षो

गुरुः
१६

केसूतकश्चैव मृतके मृतकं तथा॥ लघुर्गुरुणां समुद्येन गुरुलघुना तथा॥ ४२॥ मृत्युने दंपती काले धिता मे कत्र संस्थिते॥
पातके कत्र कुर्वीत पिंडं दद्यात्पथकं पथकं॥ ४३॥ पतिव्रतस्यारीं विधवा वरजस्वला॥ पुनर्भोजनतां वूलं सद्योगो मांस
भक्षणां॥ ४४॥ अदभूला यजनयदाशिवः भूलाश्चतुःपदा॥ प्रमादा केदाभूलिन्यो भविष्यति कलौ पुगे॥ ४५॥ अदमनमि
दं प्रोक्तं भूलो विक्रय उच्यते॥ केशो योनिः शिवो वेदा ब्राह्मणात्कवतुष्यदा॥ ४६॥ ब्रह्मयोनिशिलामध्ये प्रविशेद्यो नरोत्तमः॥
ब्रह्मपादमवाप्नोति मुच्यते योनि संकटात्॥ ४७॥ मृतके मृतके वेधे संक्रांते रवि वासरो॥ एकादशी वराकार्य पक्ष पोरुभ
योरपि॥ ४८॥ प्रदोषव्यापिनी वा वन्निशीथव्यापिनी मता॥ सैव कार्यं सप्तः पुंनि कृष्णा शिववतुर्दशी॥ ४९॥ कुरु
क्तावकर्तव्यानि शीथव्यापिनी यदि॥ भवेत्सर्वयुतायास्ते बुद्धिगायात्रयोदशी॥ ५०॥ गंधाभरणा वासांसि पुष्पमाला
नुलेपनं॥ एकादश्या प्रदुष्यंति दंतधावनं पूर्वकं॥ ५१॥ गलवराणो थरुत्तुजे धूमौ गेहे वसतु के॥ आक्रिकं कर्म कुर्वीता
नरः किल्बिषभा भवेत्॥ ५२॥ अग्नौ करणमर्घं वा वाहनं नाव नैरपि॥ पिंडदाने प्रकुर्वीत भनोत्सर्गे न कुत्रचित्॥ ५३॥
नाभेरुर्ध्वमधो वापि यदित्याहुधिरश्रवः॥ तत्कर्म निःफलं याति कर्ता वनरकं वजेत्॥ ५४॥ देवं कर्म न कुर्वीत यदि स्या

सं
१८

घरकेरुतः॥ पैत्रं कर्मन कुर्वीत रुतमूर्ध्वमधोपि वा॥ ८१ ॥ महातीर्थं वसं प्राप्नोवन् सूर्यग्रहे तथा॥ प्रेतश्राद्धे तथा वै वरुत
दोषो न विद्यते॥ ८२ ॥ श्रावणी दौर्गन्धमी ५ गी वै वरुता शमी॥ पूर्वविद्यैव कर्तव्या परविद्वानकुत्रचित्॥ ८३ ॥ संस
र्गदौ जगद्ब्रह्मा वै त्रस्य प्रथमं हनि॥ तस्मात्संवत्सरास्यादिवै त्रैमासप्रशस्यते॥ ८४ ॥ पत्नौ जीवेति धानारी मय ते
यत्पुण्यकृतः॥ वृषोऽसर्गन कुर्वीत यावद्जीवति तत्पतिः॥ ८५ ॥ दंतदावन तांबूलमे हत्वा नमभोजनं॥ रत्नौषधि
परान्नं च श्राद्धकृतं प्रवर्जयेत्॥ ८६ ॥ सहितातिष्ठमिः पूर्वमास्यां यः समुपस्थो तः॥ अंगुष्ठेन प्रदेसित्वा घ्राणा
पंवातपंतरं॥ ८७ ॥ अंगुष्ठा नामिकाभ्यां तु वक्षः श्रोत्रे पुनस्तु श्रोतुः॥ कनिष्ठिकां गुह्यनाभिं हृदयं तु तलेन वै॥ ८८
सर्वमिच्छाशिरः॥ भ्रूवा वा ऊवाग्रेण संस्पृशेत्॥ यो द्वियो ब्राह्मणी गच्छेत्पाप्मा काममोहितः॥ कलानि पातयेत्
प्रसवर्गाधः कलिवर्धनैः॥ ८९ ॥ ब्राह्मणी गमिनो विप्रश्राद्धे यदि नियोजयेत्॥ भस्मी भवति तद्वत्तं धर्मकार्येषु स
र्वदा॥ ९० ॥ यः स्वसंवधिनी नारी धर्षणात् कुरुते नरः॥ दिने दिने तदाप्नोति पापं बलवधादिकं॥ ९१ ॥ विधवां यो

३५
१८

नरोगच्छेदिशेषा ब्राह्मणी वलात्॥ पातयेत्स्वपितृन् सर्वान् स्वर्गस्थानपि सद्धिजः॥ ९२ ॥ ब्राह्मणी गमिनो यत्र विप्राप्तिं
ति नारदः॥ स्नेहस्तुल्यो भवेद्देशस्तत्तत्पापसंयुतः॥ ९३ ॥ न विद्यया केवलया तपसा वापि पात्रताः॥ यस्य पुत्रशुभेवो
भेत्तद्विपात्रं प्रकीर्तितं॥ ९४ ॥ प्रायो न मतयः प्रोक्तं विंशतिं निश्चयमुच्यते॥ तपो निश्चयसंयुक्तं प्रायश्चित्तां मतिस्तुतं॥
॥ ९५ ॥ जन्मना जायते भूयः संस्कारैर्द्विजमुच्यते॥ विद्यया स भवेद्विप्रो ब्रह्मज्ञानाति ब्राह्मणः॥ ९६ ॥ यज्ञोपवीतं यो व
त्सः क्रोधात्त्रोच्यति पुनः॥ स एव पतितो ज्ञेयो प्यात्मनश्च परस्य वा॥ ९७ ॥ नायनोपार्जितं देयं पात्रे दानं प्रशस्यते॥ पा
त्रभूताः क्रियानिष्ठाः साधुवृत्तिहिने नराः॥ ९८ ॥ भार्याहीने क्रियानास्ति भार्याहीने कृतः प्रजा॥ भार्याहीने गृहं नास्ति
भार्यापरिराय ततः॥ ९९ ॥ सर्वश्रेणापि विप्रेणा कर्तव्यो दारसंग्रहः॥ प्रवासत्त्वथवा कार्यं तृतीयो नोपपद्यते॥ १००
शीतकाले पुण्यो मर्त्यः प्रादुर्भावद्विजन्मने॥ दद्याद्ब्रह्मन् चित्तं नृलशयनं नैव पश्यति॥ १ ॥ यज्ञोपवीतं यो दद्याद्दि
धिवद्ब्राह्मणाय वै॥ स याति ब्रह्मसदनं पुनरावृत्तिवर्जितं॥ २ ॥ तांबूलं वैवयो दद्यात्सयुगं विधिवन्नरः॥ गंधर्व

स.सं.
१८

लोकमाप्नोति सर्वभोगान्मनोरमान् ॥ ३ ॥ श्रीवन्दनं यो दद्याद्देवपूजार्थमादरात् ॥ विप्राय वेदविदुषे सप्तपुत्रमवाप्नुयात् ॥ ४ ॥ यस्मिन्नेदोऽनावारः पारंपर्यक्रमागतः ॥ स्मृतिशास्त्रविरोधापि देशावारः सङ्ख्यते ॥ ५ ॥ पात्रे दानं मतिः कृते मातापित्रोश्च पूजनं ॥ पूजावाराणि पवाया सप्तद्विधो धर्म इत्यपि ॥ ६ ॥ अतिथिर्यस्य भग्नाशोऽहस्त्यतिनिवर्तते ॥ तस्य तदुःकृतं दत्त्वा पुण्यमादाय गच्छति ॥ ७ ॥ कदाचिन्नैव प्रष्टव्यो भिक्षार्थं गृहमागतः ॥ वैश्वदेवो वसाने तु सोतिथिः स्वर्गसंयमी ॥ ८ ॥ अतिथिं पालयेद्यत्कविषेन्द्रमनुयो भुवि ॥ देवलोकवद्भोगान्मुक्तायाति परंपरा ॥ ९ ॥ अहिंसा परमो धर्मः स्मृतिवैदेककथ्यते ॥ मुनीन्द्रमस्येमांस्तानि वर्जयेद्यत्नतो बुधः ॥ १० ॥ मस्यं मांसं मसूरान्नं वनकं कोऽवन्तथा ॥ वृत्राकं मूलकं कांक्षं माहिषं पक्षिवैमधुः ॥ ११ ॥ एतानि भक्षयेद्यत्कालात्तो वेदपारगाः ॥ आजन्म कृतपुण्येन हीयते नात्र संशयः ॥ १२ ॥ नवान्नं वै वनं पात्रां नैव सुप्रोज्जनादनेन ॥ न क्लृप्तपक्षे घनुषीत लायां नैव कारयेत् ॥ १३ ॥ वृश्चिके पूर्वभागे तु नवान्नं शस्यते बुधैः ॥ उत्तरे क्रियमानेषु घनुष्ये वक्नुता भवेत् ॥ १४ ॥ यत्कृतं घनुषि श्राद्धं मृगनेत्रासुरात्रिषु ॥ नष्टं क्वचित्

श्रुः
१८